

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 4 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 пр. на по године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.

Претплата се приима само у годишњим и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Филип Јарговић.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела, по саслушању Нашег Министарског Савјета, а на основу члана 17. и 42. Устава земаљског, ријешили смо и рјешавамо:

Народна Скупштина, састављена из народних посланика изабраних за скупштински периоду: 1907., 1908., 1909. и 1910. године, сазива се у редован сазив на дан осамнаестог октобра (Лучин-дан) 1908. године, на Цетињу.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 22. августа 1908. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
В. Лакић Војводић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела, по саслушању Нашег Министарског Савјета, а на основу члана 59. Устава земаљског и члана 2. и 55. Закона о изборима народних посланика ријешили смо наредити и наређујемо: да се на мјесто командира Павла Вуисића, који је наименовањем за обласног управитеља, на основу члана 54. Устава земаљског престао бити народним послаником, — на дан 7. септембра ове године изврши накнадни избор народног посланика за варош Колашин за четворогодишњу скупштинску периоду: 1907., 1908., 1909. и 1910. године.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 22. августа 1908. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
В. Лакић Војводић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Њено Краљевско Височанство Књагиња Милена отпутовала је ономадне на Крушевац.

— У уторник, 19. о. мј., прослављен је у овдашњем царско-отоманском посланству дан ступања на пријесто Њ. И. В. Султана Абдул Хамида Хана. Честитања је примао г. Талат Реуф-беј, отправник послова, а честитали су: у име Њ. Кр. В. Књаза Господара генерал-ађутант г. бригадир Митар Мартиновић, а у име Књажевске Владе предсједник Министарског Савјета г. Др. Л. Томановић и начелник Министарства Иностр. Дјела г. С. Рамадановић. На честитању су још били наши министри и великодостојници, чланови дипломатског кора и многобројни чиновници и грађани. Пред посланством свирала је за вријеме честитања војна музика, а у вече је посланство било освијетљено.

— Њ. Преузвишеност Ахмет Февзи-паша, царско-отомански изванредни посланик и опуномоћени министар при нашем Двору, унапређен је за дивизионера и у исто вријеме постављен за шефа интенданције при Министарству Војном. На мјесто њега назначен је за овдашњег изванредног посланика и опуномоћеног министра г. Баки-беј, директор консулата при Министарству Иностранних Дјела у Цариграду.

За вријеме свог дугогодишњег бављења у Црној Гори, Њ. Пр. Ахмет Февзи-паша као доајен оvd. дипломатског кора, стекао је својим отмијеним предустрањем и љубазним опхођењем опште симпатије у Двору и свим круговима наше пријестонице, па зато оставља међу нама највећу успомену и наше га најбоље жеље свуда прате.

— Госп. Г. Фонтана, оvd. кр. грчки дипломатски заступник, отпутовао је с госпођом на допуст.

ЗАПИСНИК XLVI РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ
ЦРНОГОРСКОГ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
држане 28. јануара 1908. г.
Предсједавао предсједник
Лабуд Гојнић
Секретар
Крсто Поповић

Почетак у 3 сата послје подне.
За министарским столом сви чланови Књ. владе.

Предсједник отвара XLVI. редовну сједницу.

Секретар М. Татар чита записник XLV. редовне сједнице, који Скупштина без примједба прима.

Секретар К. Поповић чита у изводу молбе и жалбе, наиме: Саве Драговића, члана Обласног Суда у Колашину и Милана Контића, секретара министарства унутрашњих дјела, Алексе Булатовића из Колашина и Милутина Вуковића из Андријевице.

Даље чита честитку ком. Ибра Влаховића с друштвом из Роваца.

Прелази се на дневни ред. На дневном је реду одговор г. министра-предсједника и заступника Министра иностраних дјела на интерпелацију Ж. Драговића, односно пуштања на слободу са стране кр. српске владе црногорских поданика студентата на биоградском универзитету, а оптужених у анархистичком злочину са бомбама.

Министар-предсједник и заступник министра иностраних дјела д-р Л. Томановић вели, да ће његов говор на ову интерпелацију бити мало подужи, пошто је предмет њен у тијесној вези са нашим односима, који су се развијали у пошљедње доба са Србијом.

У почетку нашег уставног живота — а зна се да је сваки почетак тежак — за вријеме оних наших тзрзавица, тешко га је бољело држање биоградских листова; док је један дио тих листова слободно настављао све дрскије свој стари занат, нападајући постојеће стање у Црној Гори а највише нашег узвишеног Господара, дотле су листови, који стоје кр. влади на расположењу ћутали као заливени, а такво трајно ћутање у онаквим приликама, када се сва европска штампа занимала Црном Гором, могло је изгледати одобравањем. Што више, кад су стале лећети по свијету оне вијести о револуцији у Црној Гори, уредништво нашег званичног листа упутило је биоградском пресбироу једну кратку дешешу, која је демантовала те злонајмерне измишљотине, али та дешеша није угледала свијета него само у једном биоградском листу, који случајно није долазио на Цетиње, али што га је највише бољело то је, што ту дешешу није објелоданила ни полуслужбена „Самоуправа“.

То и к. томе неке појаве из прошлости нијесу на добро слутиле, те је у сагласју

са својим друговима одлучио, да управу кр. влади сходно писмо с апелом на националну и свеприску свијест кр. владе у овом питању. Али у томе долази му дешеша из Земуна 29. маја, да је тога дана у Биограду изашла из штампе прокламација омладине црногорске, која позива Црногорце на револуцију. Он је тај исти час то доставио г. Пашићу, министру иностраних дјела у Биограду, молећи га братски да томе злу на пут стане, али послје неколико дана дошао му је одговор од истог, да прокламација не позива на револуцију већ у политичку борбу, што закони у Србију не забрањују, обећавајући му опширније писати преко г. Симића, србијског посланика у Бечу, које је обећање с нестрпљењем очекивао.

Међутим, вели, би ухваћен на Грахову план упада злом намјером црногорских ђака из Биограда у Црну Гору, па оно писмо Николе Вукотића, поручника у србијској војсци, што му је са оном прокламацијом давало одређен појам о непријатељској радњи, која се развија у Биограду противу Црне Горе. Послије мјесец дана дошло му је и очекивано писмо преко г. Симића, а које није могло ни мало ублажити онај грозни утисак, који је на њега и другове му произвео телеграфски одговор г. Пашића. И већ није имало смисла да шиље оно писмо намијењено кр. влади, која узима у одбрану ону паклену прокламацију. То је писмо, вели, сачувао као свједоцбу наших братских тежња и осјећаја, који су су се на Цетињу вазда гајили у корист опште српске ствари. Али, вели даље, све ово што се збивало по својој природи продирало је у јавности и почело се писати по листовима о све затегнутијим односима између Цетиња и Биограда. Те кад је примио представника једног бечког листа, на његова питања није могао негирати оно, што је већ било јавно, нити затајити бол, који нам проузрокује толеранција и индиферентизам биоградске владе према свему ономе што се из Биограда ради и снује противу Црне Горе, тим мање, што је сматрао још већим злом то зло прикривати. То је дало повода г. Пашићу да му је упутио оно писмо од 1. септембра 1907. г. бр. 1355. на које му је он одговорио непосредно писмом од 15. истог мјесеца, пружајући једнако вјером и надом Биограду братску руку и једнако отуда чекајући братског одзива. Али мјесто тога из Биограда дођоше бомбе на Цетиње! То је одмах саопштио г. Пашићу као додаток пошљедњем писму. У то је већ стигао на Цетиње г. Јовановаћ, краљевско-србијански посланик, али је била већ сасвијем измијењена ситуација. Све што је прије било, заборавило се при откривеној зајери противу бића државног Црне Горе. Посредовањем г. Јовановића били су одмах притворени Божовић и Ђоновић, те је на основу односне судске наредбе 18. децембра прошле године затражио екстрадицију ових већ притворених, као М. Даковића, С. Шобајића, М. Павићевића, Л. Божовића и Љ. Павића, наших поданика, који се у Србији налазе, али 12. о. м. добио је одговор од кр. владе а преко г. Јовановића, да није могла извршити екстрадицију поменутих, а из разлога: што не постоји никакав уговор између Србије и Црне Горе о издавању међусобне њихових поданика, а исто се питање не би могло расправљати ни на основу римске конференције ни на основу петроградског протокола, као ни на начелу узајамности, већ да ће се предати србијским судовима.

Ниједног од свију разлога не налази, вели мин.-предсједник, оправданим нити их уважава, а увјерен је, да их неће уважити ни безпристрасна стручна критика. Али остаје времена да се и то питање расправи и увјерава да се неће расправити на штету Црне Горе ни пред објективним судом просвјешћене Европе, а још мање пред патриотским судом Срба, којима на срцу леже највиши свеприски интереси. Изјављује, да Књ. влада остаје и даље на традиционалном и братском становишту према Србији, јер што ко ћеће пред њим пада и ко неће брата за брата тај ће туђина за господара!

Живко Драговић се осврће на прошлост српског народа и износи мотиве,

који су га руководили, да поднесе ову интерпелацију. Баца поглед на међународне савезе и излаже захтјеве међународног права и основе, на којима је оно поникло. Осврће се на анархизам и средства, којима се анархисти служе за достизање својих сврха, као и на жеље појединих држава, да се анархистички злочинци реципрочном издају, као људи, који се служе средствима, која су и државним и међународним законима забрањена, не само у миру, него и у рату.

Мисли, да се влада краљевине Србије морала, баш на основу међународних закона одазвати потраживању књажевске владе, као и на основу уобичајеног између ове двије државе досадашњег реципрочитета.

Помимо тога, она је морала, да се одазове тијем жељама на темељу постојећег братства и заједничких интереса Србије и Црне Горе, који требају да буду највиши закон за обије земље, јер пропад једне вуче за собом и пропад друге. Доказује, да афера с бомбама почива на много дубљој основици, а да су пронађене до сад личности у тој афери само прости најамници. Да Црна Гора и њен Господар не желе крви своје дјеце, него да жале те своје изгубљене синове, који су могли с коришћу отаџбини послужити.

Црна Гора тражи, да дозна правога кривца, који је хтио, да јој срце из ње дара ишчупа и смуту јој на освитку њен уставни живот.

Напомиње односе између Србије и Црне Горе за вријеме св. Петра и Карађорђа, па жали, што се ово догађа у доба, кад на пријестоницама Србије и Црне Горе сједе унуци тих српских векикана, и износи како би Црногорци поступили према непријатељима и клеветницима краља Петра и Србије, кад би се, поред све слободне штампе, у Црној Гори појавили.

Позива се на неколико историјских примјера и истиче, какве би могле пошљедице произаћи од свега овога, али опет види добро у томе, што ово није дјело српскога народа, него појединих рушница народне среће и напретка, које ће Божји и народни гњев стићи.

Тражи, да књажевска влада енергичније поступа и завршује с тијем, да ми и Србија не можемо бити пријатељи, него или браћа или непријатељи и да дипломатија међу нама не смије имати мјеста.

Пон Крсто Поповић наводи, како се одавно могло примјетити да нам много шта стиже из Биограда, чему се ми имали нијесмо надали; указује на садржаје оне бунтовничке прокламације, које љетос у нас стигоше из Биограда, на она разна клеветничка писања биоградских листова и других, који су с Биоградом стајали у вези, на ону брошуру коју написаше неки наши ђаци у Биограду, па се чуди што су србијанске власти некажњено пропуштале такво писање, кад србијански закон о штампи забрањује вријеђање страних владара, али вели да га је највише изненадило то што је на једном јавном мјесту у Биограду пала ријеч, да Господара Црне Горе треба убити и збиља иза тога и донесоше се бомбе из Биограда противу Књаза Господара и свега бића државнога. Говорник је вели ипак рачунао да ће Биоград, који претендира да је он Пијемонт српства, заложити се да изнађе непријатеље, изроде и издајнике наше домовине, а никако није мислио, да ће у њему уточишта наћи они, за које се сигурно зна да су главну улогу играли у намјераваном преврату Црне Горе, и око себе онамо прибирали друштва за то.

Зар и послје тога, вели, што србијанска влада не хоће да преда главне учеснике злокобног плана као црногорске поданике, неће ли, вели, с тијем допринијети да сав народ у Црној Гори вјерује, да србијанску владу руководи нешто друго а никако разлози закона и браства. Пита, били тако србијанска влада поступа да се тако пише или ради о глави аустријског монарха? —

Истиче, да је сав народ у Црној Гори као и онај у Србији увијек тежио да између двије српске државе влада братски споразум и нераздрвојно братско збли-

жење и од туд се радовао састанку српских владара и полагао наду на што бољу будућност Србинову, и та нада вели, имала се највећа приказати сада када на пријестолу Србије сједи зет нашега Господара, за којег се рачунало, да ће свом тасту пружити руку братства и пријатељства; али на ону жалост свега Српства баш сада наступају највећа изненађења, највиша запрепаштења, када у пријестоници Србије могла се чути на јавном мјесту ријеч, да Господара Црне Горе треба убити и послати овога и стигло је Биограда прокламације са којима се народ позива на револуцију, а за тим и бомбе, да се њима уништи Господар, његов Дом, влада и све виђеније личности у земљи.

Говорник се чуди на што залагања од стране Србије за браћом под туђином, кад званична Србија допушта, да се из њене пријестонице ради на уништењу једног слободног дијела Српства — Црне Горе, чији се обожавани Господар имао убити — уништити и његова држава предати као дар неком, који би их зато обилато наградио.

Вјерује да ће сав народ у Србији осуђити краљевску владу, која иде у заштиту издајника ове земље и он неће допустити да се између двије српске слободне земље раскину не само државне него и братске везе на корист непријатеља Српства, а у равној мјери одазваће се, вели, сав народ у домовини, који је готов и каменовати сваког оног, који би и помислио зло његовој рођеној браћи у Краљевини.

Закључује, да данашње вође народа у Србији са својим поступцима не одговарају жељи свога народа, него овима навукују одговорност на себе према Црној Гори, према завјетној мисли Србиновој; према сјени Карађорђа, св. Петра и осталих наших владара мученика, чија дјела и братске везе треба да науче оне, који рукују са судбином српског народа, чији рад задира не у све српске него и у свесловенске интересе.

Јово Поповић осврћући се на свој говор приликом претреса нацрта за Адресу, указује своје побуде зашто је говорио онда о истом предмету.

Вели, познајући како се у Биограду осјећа према Црној Гори, знао је да се предаја окривљених неће учинити, па је хтио онамошњим одговорним факторима да прикаже и мишљење Црногорске Народне Скупштине, али Пашићева влада није избјегла погрешку, него је остала при свом неполитичком гледишту.

Исти тврди, да је Пашић знао за бомбе; да су поједини људи, који су се усудили говорити, да је завјера истинита и да су бомбе из Биограда, били су позивати на одговорност у полицију; и да садањи покрет из Биограда противу Цетиња велика Биограђана сматра као династичку борбу.

Говорник каже, да он припада оној школи српских политичара, који на Цетињу живе и који веле, боље је и претрпјети увреду од свог брата него је изнијети на велико звоно, па да се непријатељ користи и држи да је ћутања већ било премного, јер у Биограду нема људи који разумију сличне патриотске осјећаје.

Из одговора Пашићева видимо како се строго тумачи закони у овој прилици, а Пашић би нам могао казати из личног искуства, да се закони у Биограду могу тумачити према приликама. — У Скупштини биоградској народни посланик и судија Јоксимовић тражи, да се пусте из притвора окривљени студенти црногорски а нити као Србину нити као судији не долази му на памет да тражи да сети људи бар саслушају, те тиме да би се правда задовољила. — Говорник држи, да данашње вође народне у Србији не одговарају жељама онамошњег народа, који не може према Црногорцима мислити наоко братски и каже; да је потпуно разочаран што се тиче Пашића, за кога је мислио да је патриота, а овом приликом се увјерио, да је Пашић само један политички трговац. — Према одговору биоградске владе мишљења је, да нема мјеста ништа даље радити од стране званичне Црне Горе, јер биоградска влада очигледно с рачуном ово је све радила и њој у интересу, изгледа, стоји, да се стање што више погоршава у Црној Гори. — Ми треба да сачекамо исход нашега суда, па ће свијет увиђети, која нас напаст налази од Биограда.

Напошљетку нека не мисле они у Биограду, да тамошњи народ неће увиђети и осуђити њихово држање небратско према нама —

Закључује са „Живио Српски Народ.“

И. Капичић вели имао би много и много говорити противу тијанске србијанске владе и других људи, који нас тамо гоне и сузбијају на сваком кораку, чак и њихове поданике ако су Црногорци, док против народа нема ништа. Влада србијанска није нам хтјела предати оптужене ђаке наше, правдајући се да су

исти политички кривци, што не стоји, и она је требала то учинити па и кад нема уговора и да је против закона, јер кад су у питању интереси Српства престају закони. Бар је та теорија призната у Србији и нијесу гледали ни на Устав ни на закон кад су убили краља Александра, па кад је тако, требало је и треба србијска влада да поступи онако, како захтијевају интереси и Србије и Црне Горе, а то је, она треба да нам изда оптужење, што је требала да учини и на основу праксе, по којој смо јој ми свагда издавали кривце.

Д-р. М. Радловић вели, да га јако боли и тишти а исто тако и сваког Србина кад види што се све из Биограда преко извјесних листова предузима противу Црне Горе и њеног политичког опстанка; па им није доста то већ шаљу и бомбе противу Онога, који је отргну неколико деценија олично завјетну мисао Србинову у Својој pjesми: „Онамо, онамо за брда она...“ којој је мисли вагда апостолски сљедовао како на бојном так и на политичком пољу.

Увјерен је, да народ у Србији осуђива такав наопак и по општу идеју штетан рад. Нек се — довикује — увјере господа са биоградских Теразија као и представници званичне Србије да народ Црногорски није слијеп, већ добро види куд се тим циља. Нека, довикује даље — знаду ковачи персоналних унија у Биограду, да је не дај Боже та паклена њихова завјера и усјела, витешки народ Црногорски умно би се у том најкритичнијем часу наћи, јер Црна Гора, коју је црногорски народ хиљадама пута крвљу свом натопио, није туђи пашалук. Народ црногорски вели — у том случају не би прскао по свијету да тражи себи за владара авантуристе, већ би се обратио свом вјековном моћном покровитељу — Руском Двору — у чијем сјају и величини блистају унуци многозаслужног и измученог нашег Господара, унуци Црне Горе.

Драго Радовић пита, хоће ли се убрзо судити ови изроди и издајници и предлаже, да министар не би смио поднијети приједлог за помиловање.

М. Лукачевић чуди се овоме неиздавању окривљених а кад би ми под камење ставили Србијанце, који би код нас писали и говорили противу Краља Петра I.

С. Кривокапић вели, да су напади почели на нас још од кад нам је дат Устав, јер некоме смета име Црне Горе. Народ, вели, у Србији не мисли оно, што и они у Биограду, јер прошлост нам казује, да народ није крив већ његови представници. Као војник — рече — не би спорије погинуо за Србију него ли за Црну Гору, али кад они хоће дипломатију не треба нам браство.

Мирко Мијушковић вели, да баш у данима, када се наш живаљ у Старој Србији и Македонији истребљује, у данима, када се српски живаљ у Хрватској и Славонији и окупираној Босни и Херцеговини притјешљује, — два српска парламента расправљају ову жалосну појаву.

Указује на раније трзавице у Србији и вели, да су особито у доцније доба све политичке догађаје онамо приписивали нама овомо, ма да од тога није било ништа па и ако је то су баш они, који данас судјелују у овом питању.

Помиње посјете у Биограду и Цетињу владара обије српске државе у г. 1896/7 и вели, да се почело било ићи к сјлози и зближењу обију братских држава, али то није дуго трајало, јер непријатељима Српства није то ишло у рачун, као што неком нијесу ишле у рачун ни наше династичке везе са страним Дворовима.

Прелази на стање од 1903. г. на овамо од када на пријестолу Србије сједи краљ Петар I., кога је црногорски владар са народом радосно поздравно и сваки је држао да је једном неслоге нестало јер је мислио: на пријестолу Србије сједи зет књаза Црне Горе, а овдје таст Краља Србије, али сваки се у том преварио, јер ето не само што та неслога није угулила него шта више потенцирана и од Устава на овамо из Србије се бацају на нас дрвљем и камењем.

Вели, да је књ. влада радила у овом питању братски и поштено, дочим кр. влада није тако радила и сигурно из неког опортунитета, иначе радикална странка у свом програму на првом мјесту заступа братску слогу и заједницу са Црном Гором.

Што се пак кр. влада позива на закон и др., то је вели софистичко тумачење, јер им закон о штампи не брани да руше штампаре, нити кривични и др. закони да убијају браћу Новоковић и т. д. Али свакога кр. судови имали су осуђити Божића и Ђоновића а не пуштати их на слободу, а да је тако позива се и цитира законска наређења о томе.

За то је, да се од наше владе захтијева, да и даље ради на томе, да се окривљена лица у анархистичком злочину

са бомбама предаду, јер или ћемо бити браћа или крвници.

Предсједник даје 10 минута одмора. (Свршише се)

Њемачко-енглески односи

Резултат овогодишњих владалачких и министарских састанака много је неповољнији него онај од прошле године. Док још лани бијаше искључена скоро свака могућност ма и најмањег европског заплетта, данас се мјеродавни кругови у Европи не могу никако ослободити од забринутости, која их тешко узнемирује, нарочито послије састанка краља Едуарда са царем Вилхелмом у Кронбергу. И ако су сви убијеђени, да ће се поуздано моћи отклонити сваки озбиљнији сукоб, ипак се с друге стране не крије, да се је међународни положај у Европи од прошле године знатно заоштрио. Споразум Њемачке и Енглеске, који је тек лани био заснован на састанку владара у Вилхелмске, не само да у Кронбергу није ојачао, већ у мало што није престао! Увјеравања краља Едуарда и цара Вилхелма нијесу могла обезбјакити приговоре, којима су се Нијемци и Енглези међусобно обасипали. Цар Вилхелм се је без устезања у Кронбергу изјаснио, како су на њемачко јавно мишљење немило утицали извјесни догађаји у спољној политици Енглеске, извршени у прошлој години. Предлог краља Едуарда, да Енглеска и Њемачка ограниче своја наоружања на мору, није се допао цару Вилхелму, и ако је краљ Едуард изјавио, да би та мјера била најпоузданије јемство за мир и одржање истинитог пријатељског расположења између Енглеске и Њемачке. Одбијање овог краљевог предлога извршено је од стране царева на тако одлучан начин, да питање о ограничењу наоружања енглеске и њемачке мрнарнице, без сумње неће тако брзо опет доћи на дневни ред.

При таквијем приликама није никакво чудо, што утисак од овогодишњег састанка између цара њемачког и краља енглеског није тако повољан, као онај од прошле године. Цар и краљ су додуше и сад увјерени у одржање европског мира и одлучни су да све силе употребје за постигнуће тога циља; али забринутост краљева много је већа данас послије састанка у Кронбергу, него лани, кад је послије састанка у Вилхелмске могао с поуздањем рећи једном државнику у Ишлу, да је европски мир потпуно обезбјеђен!

Ово садашње, не баш оптимистичко схваћање међународног положаја од стране краља Едуарда било је свакако предмет разговора на овогодишњим састанцима између владалаца и државника, а уз ово претресања су сад и у Маријенбаду и у Карлсбаду доиста и друга актуелна питања, од којих су најглавнија мароканско и турско. Односно Марока постоји једнодушно мишљење, да догађаји у тој земљи неће довести ни до каквог заплетта између европских велисила. То исто мишљење влада и односно Турске. Једино њемачко-енглески односи, како су остали послије састанка у Кронбергу, дају повода зебњи краља Едуарда, да политички хоризонтат у Европи није баш потпуно слободан од мутнијих облака.

Циљ Земљорадничких Задруга.

Неки су код нас сматрали Земљорадничку Задругу као обичну банку или штедионицу, која само даје зајмове и која се само брине о томе, како ће што пробитачније дати свој новац на зајам, па својим удioniчарима подијели што већу добит (дивиденду). У томе правцу и основано је неколико Задруга, које су брже пропале него што су се, тако рећи, и родиле. Привреднику се залагало цијело

имање код банака за ништавни зајам и користили су се акционари банака а цех је плаћао сиромаш селак.

Да се не би и даље на овако погрешној основици стварале Земљорадничке Задруге, Одјељење Народне Привреде израдило је правила за све Задруге у земљи. Па-жљиво прочитавши правила увиђели смо да су написана на основи Рајфајзенових Задруга, које су данас признате у цијелом свијету. С тога ћемо у наредним чланцима покушати да за иста правила пружимо: *упутства како се управља Задругом?* — А сад да се вратимо на тему. Земљорадничка Задруга се из основа разликује од банка и штедионица а поглавито у томе, што нема ни акција ни удјела, нити дијели добити (дивиденде), нити се брине „само о томе како ће што пробитачније да даде свој новац на зајам“, него представља и сачињава једну велику породицу, у коју су се чланови здружили да у заједници заједнички, дакле лакше и пробитачније, подмирују своје привредне потребе.

Банке и штедионице *продају* своје услуге, т. ј. дају новац под интерес свакоме, ко им се обрати ради тога, ко им плаћа добар интерес и ко им даје довољну безбједност за позајмљени новац. А о томе: ко је тај што тражи новац на зајам, како он живи, како се влада у друштву и како живи с другим људима и сусједима својим, је ли радљив и чуваран или није, на што ће употребити новац што тражи на зајам, — банке и штедионице не воде никакве бриге; њих се то мало тиче, а баш и кад би хтјеле да то знају и воде рачуна о томе, оне не би биле у стању да се о свим тим појединостима тачно и поуздано обавјештавају, јер оне обично раде са широм публиком, па им није могућно да *тачно и свестрано* познају свакога свога дужника. Што на својим *различитим* пословима добијају, т. ј. што им претече поврх свих расхода од суме интереса, провизије, писарине и других дажбина, које оне наплаћују од својих дужника, банке и штедионице то дијеле својим акционерима као добит (дивиденду), и, разумије се, у колико је која (банка или штедионица) скупле давала новац на зајам, у толико ће већу добит подијелити. Напротив, Земљорадничка Задруга своје услуге *не продаје* никоме, нити води какве спекулације у свом послу, очекујући од туда какав доходак, који би за тим као добит дијелила својим задругарима, него само *дијели* набављене намирнице *својим задругарима*, водећи тачан рачун о тиме: да сваки задругар њен буде прије свега поштен, радљив, чуваран и уредан домаћин; да сваки задругар добије само оне намирнице, које су му од пријеке потребе за живот за унапређење његова привредног рада, око стоке, у згради, око пчела и т. д.; а да сваки задругар ове намирнице заиста и употребје на подмиривање оних потреба ради којих их је и тражио и ради којих су му те намирнице набављене, а не да их продаје другоме, или да их упропашћава на што друго, н. пр. на бесцелице, пијанство и картање, или на другу какву сувишност (раскош) и трошкове, као што су: свадбени трошкови, трошкови око крштења, послужбца, око куповине љепшега одијела и т. д.

При *диоди* ових намирница Земљорадничка Задруга их не рачуна својим задругарима скупле него пошто их је и сама купила, а за подмиривање свога трошка ове радње, т. ј. око набављања ових намирница, она наплаћује од својих задругара, уз цијену набављених намирница, и неки мали вишак (проценат), који износи највише 2 круне на сваки 100 кр., набављених намирница.

Једно, дакле, с тога, што је Земљорадничка Задруга установа, која не води никакве спекулације, нити трговину у своме послу и у односима са својим дужницима (који могу бити само њени задругари), а друго што је та установа мало и скромно удружење, које се грана највише до међа једне општине, које не дијели добити, нити теже за добицима и које не даје никакве награде члановима свог управног и надзорног одбора, Земљорадничка Задруга има такво уређење и управу (администрацију), да се с правом може рећи, да је све у њој упрошћено, више кућевно, више патријархално. Како управа, тако и сав остали посао у Задрузи, као: књиговодство, пријеписка и све остало врши се на начин, који иште што мање труда, рада, трошка и времена.

На овоме мјесту и у овоме упутству циљ нам је да у наредним чланцима поглавито покажемо: каква треба да буде управа (администрација) Земљорадничке Задруге или другим ријечима: како треба управљати њоме и њеним пословима, па да се постигне циљ, који је Задруга себи поставила.

Без сумње је паметна и смотрена управа у сваком предузећу и у сваком послу прва погодба к напредовању. У

Земљорадничкој је Задрузи ова погодба у толико значајнија, што сви њени задругари солидарно договарају (јамче) за све обавезе њене, што она нема (барем у почетку) никаквог другог капитала осим те одговорности, те од тога, т. ј. од паметне, савјесне и смотрене управе зависи њен живот и њена будућност. „С правом се може рећи“, вели творац земљорадничких задруга Рајфајзен „да разумна и смотрена управа Земљорадничке Задруге убрзо добива награду у повјерењу сељана и осталих становника у селу гдје је Земљорадничка Задруга, које (повјерење) расте и онда, кад је и број њених задругара мален и кад основа њена није још чврста; као што опет с друге стране немарљива, неискрена и једнострана управа не може дуго да остане некажњена, јер је ти исти сељани казне својим неповјерењем, које расте и онда, кад је број задругара Земљорадничке Задруге врло велики“.

Већ овај један примјер довољан је да нам покаже од каквог је значаја питање: *како се управља Земљорадничком Задругом* о коме ћемо даље говорити.

М. Д.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

† Радое Домановић. У недјељу је умро у Биограду Радое Домановић, један од најбољих младих приповједача. Његов књижевни рад није истина тако обилан, али је име његово добро познато. Неколико дјела створило му је богату књижевну репутацију, коју је уживао све до смрти. Нарочито су му пронијеле глас даровитог писца сатире „Краљевић Марко по други пут међу Србима“ и „Страдија“. Ова пошљедња преведена је и на бугарски. Српска Књижевна Задруга донијела је једну свеску његових приповјека.

Пок. Радое почео је писати још као ђак, али се као датум његовог књижевног почетка има сматрати година 1893., кад је још био ђак на Векикој Школи. Први су му радови изашли у новосадском „Јавору“ и биоградском „Делу“. Особито се истакло својим сатирским приповјеткама, међу којима се осим горе поменутих двије издвајају по вриједности још и ове: „Вођа“, „Данга“, „Стан са самца“, „Фурор скрибенти“, „Мртво море“, „Укидање страсти“ и друге. У пошљедње вријеме је радио највише као новинар, те је био и уредник „Новог Покрета“. Пошљедња литерарна ствар биће да му је ријеч у спомен Милована Глишића, која је ошампану у „Српском Књижевном Гласнику“.

Радое се родио у селу Овсишту, у Шумадији, 4. фебруара 1873. год. Школовао се у селу Јарушницама, Крагујевцу и Биограду, гдје је свршио историјско-филолошки факултет, на тадањој Великој Школи.

По школовању служио је као предавач у Пироту, Врању и Лесковцу, до 1898. године, када је на професорској скупштини поднио предлог за резолуцију, којом се најоштрије осуђује промјена закона о средњим школама, као пошљедица конзервативног режима Др. Владановог. Због тога је отпуштен из службе.

Службу је поново добио 1900. године, да је под Цинцар-Марковићем поново изгубио августа 1902. године.

Тек кад је добио за коректора Државне Штампарије 1905. године, скрасио се у тој служби, у којој га је и смрт затекла.

Глас о његовој смрти сваког ће дубоко растужити. Он је био млад човек који је требао још поживјети, и од његовог талента смо могли имати још много користи. У њему губимо сатиричара каквог нијесмо досад имали. Лака му земља!

Др. Никола Крстић, живот му и рад. Биоград. Издао Српска Краљевска Академија 1908.

Неуморни Стојан Новаковић и опет је обогатио српску књижевност овом прекрасном монографијом. Није давно, како је написао студију о Стерији, а ево је сад урођеном већ својом темељитошћу обрадио биографију народног добротвора дра Николу Крстића, из чије је задужбине као прво њено издање изашао словенски превод азбучног зборника византијских црквених и државних закона и правила, познатог под именом Синтагмат Матије Властара, издан трудом Стојана Новаковића, који је уза њ написао поопширан увод. Новаковић је у овом свом раду описао школовање, професорски научни рад, остали научни рад и опште образовање покојног Крстића, за тим државну му службу, политички његов рад и приватне му везе у животу, ушљед којих је имао знатна утицаја око постања велике задужбине Илије Милосављевића-Коларца. За израду ове темељите и ванредно прегледно и занимљиво написане монографије о народном добротвору адрв Николи Крстићу заслужује Стојан Ноу ковић највећу хвалу и признање.

Паја Јовановић на минхенској изложби. Чувени српски сликар Паја Јовано-

вић, који је својим ремек дјелима већ давно стекао свјетског гласа, освјетлао је српском народу образ и на пошљедњој минхенској изложби. Читамо у једној немачкој умјетничкој критици, да се поред најчувенијих портретиста Адама и проф. Ангелија и Паја Јовановић истакла једним „идеално лијепим женским ликом“.

Нов начин лијечења рака. С великом напетости очекује се успјех лијечења рака, које је лондонски лекар д-р Роберт Бел предузео на 10 пацијената. Бел се нада, да ће свих 10 оздравити сасвим. Према мишљењу Белову операција код рака сасвим је без сврхе. Он је тога мишљења, да рак није пошљедицом каквих микроба или паразита него директна пошљедица морбидне метаморфозе ћеличног ткања. Важан моменат за лијечење рака сматра д-р Бел дијету. Он препоручује само некухана јела.

Даље су према његову мишљењу потребни чист ваздух, чиста вода и уопће брижљиво држање хигијенских прописа и прилике. Остали дио лијечења морају водити и извршавати љекари. Бел употребљава даље као главно средство у борби против рака *мрављу киселину*. Према његову мишљењу не уништава мравља киселина само велизиде рака, него неутралише и отровне састојке у крви.

Књижевна молба. Ниједна грана нашега културног рада није тако мало позната, несистематисана и непрегледна као што је рад на српској музици, те је врло потребно ухватити једном тачан рачун о томе, колико је и шта је на том пољу рада у нас урађено.

Из тих разлога ја сам саставио „*Српску музичку библиографију*“, у коју сам унио све радове на пољу српске музике до којих сам могао доћи, било да су то композиције, било народне мелодије или њихове збирке, чланци, расправе о музици и т. д.

Бојећи се да штогод нијесам превидио те нијесам унио у Библиографију, ја се овим обраћам на све српске композиторе, капелнике, хоровађе, пјевачке дружине и издаваче, молећи их, да ми пошљу све своје радове или издања из области српске музике, које имају наштампане, те да и то прегледам, и оно што сам превидио, унесем у Библиографију. По употребити свакоме љу, што ми буде послао, ако изјави да жели да му се врати, вратити.

1. августа 1908. год.
Јагодина (Србија)

Владимир Р. Ђорђевић,
виши учитељ музике
у Учитељској Школи

Нове српске композиције. У укусном издању књижевара Ј. Станковића у Новом Саду штампан је *Албум 24 ђесама Исидора Бајића*. Ове пјесме компоноване су у духу српских народних пјесама а улеишене су за гласовир са потписаним текстом тако, да је издање годно и за свираче и за пјеваче, за дом и концерт. Цијена албуму је 6 круна, а може се наручити код композитора у Новом Саду (Ujvidek).

Стјечај. Српска Краљевска Академија у Биограду расписала је награду од (1000) хиљаду динара из задужбине Пере К. Јанковића за најбоље дјело из области природних наука, или из њихове историје, методике и философије.

Наградиће се у првоме реду оригинална дјела, за тим научни изводи и преводи. Искључују се дјела која су на српском језику већ наштампана.

Коме дјелу буде досуђена награда, онда ће се она или издати писцу награђеног дјела, или ће се мјесто давања награде дјело штампати о трошку ове задужбине.

О својини награђеног списка, у случају и да се награда изда и да се дјело штампа о трошку задужбине, рјешава предсједништво у споразуму с академијом природних наука.

На насловном листу награђеног дјела наштампеће се: „Награђено из фонда Пере К. Јанковића, бив. крагујевачког апотекара, а из поштовања према своме оцу Кости Јанковићу, бив. окр. начелнику“.

Списе за награду ваља подијети Српској Краљевској Академији у Биоград најдаље до 1. фебруара 1909. године.

Писци могу своја имена назначити у засебном завоју спроводног писма; али се и на завој и на спис мора ставити исти знак.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Одликовање. Њ. Кр. В. Господар благоизволио је одликовати сенатским грбом г. г. Евгенија Поповића, књ. генералног консула у Риму и д-ра Станка Матановића, управника болнице „Данило I.“ Г. Поповић, послје подужег бављења на Цетињу, отпутовао је на своје мјесто у Риму.

Изасланици на француске маневре. Француско министарство војно упутило

је позив преко свога олд. посланства Књажевској Влади, да на овогодишње јесење маневре француске војске изашаје и своје представништво. Књажевска Влада, одазивајући су се том позиву, одредила је за своје изасланике г. г. бригадира сардара Јанка Вукотића, арт. капетана Петра Мартиновића и инж. поручника Блажа Врбицу, који су јуче у Француску отпутовали.

У очи њиховог поласка давали су г. министар гроф Серсе и госпођа вечеру, на којој су присуствовали: Њ. В. Књаз Петар, министар војни г. бригадир М. Мартиновић са ађутантом г. капетаном А. Саичићем и горе поменути изасланици.

Личне вијести. Г. Др. Шварцлозе с госпођом повратио се овамо са свога пута по унутрашњости и имали су част бити данас примљени у Двору.

Г. Др. Шварцлозе очаран је путовањем и природним љепотама наших крајева, а нарочито је на њега учинио ванредни утисак Острог и Ловћен. Г. Др. Шварцлозе полази ондан с госпођом с Цетиња, гдје је својим кратким боравком стекао многе пријатеље и поштоваоце.

На знање. Сагласно закону о народним школама упис у овдашњу мушку и женску основну школу биће: 28., 29., 30. и 31. августа, а предавања ће отпочети 1. септембра о. г.

Свечаност у Ждребанику. Велики Госпојин дан прослављен је као обично и ове године у манастиру Ждребанику у присуству великог народа из Брдске нахије, а тако и из других крајева Црне Горе. Народ је са својим главарима почео долазити у манастир 14. августа, али највише га је дошло на дан саме свечаности. Послије св. литургије, коју је одслужио мјесно свештенство, отпочело је народно весеље, које је трајало до поноћи, кад се је народ у најбољем задовољству развишао својим кућама. За све вријеме свечаности владао је свуда највећи ред.

Прилози за дјечију болницу. За подизање дјечије болнице за успомену Књажевца *Стевана* и *Станислава* привременни одбор примио је даље ове прилоге:

Из Ојштине Старачке:

Г. Милован Марковић	кр. 5.-
„ Радое Марковић	„ 2.-
„ Јаков Мујовић	„ 1.-
„ Јудо Букилић	„ 1.-
„ Нешко Букилић	„ 1.-
„ Мушо Лакетић	„ 20.-
„ Вукосав Букилић	„ 1.-
„ Мујо Букилић	„ 1.-
„ Милосав Букилић	„ 1.-
„ Вукашин Риковић	„ 1.-
„ Петар Булатовић	„ 1.-
„ Мишур Булатовић	„ 40.-
„ Мрдеља Булатовић	„ 1.-
„ Андрија Булатовић	„ 40.-
„ Новак Мујовић	„ 40.-
„ Милинко Риковић	„ 40.-
„ Радивоје Букилић	„ 40.-
„ Милан Ј. Мујовић	„ 40.-
„ Радосав Марковић	„ 1.-
„ Секуле Марковић	„ 1.-
„ Радале Марковић	„ 40.-
„ Радован Луковац	„ 1.-
„ Шћепан Стојановић	„ 1.-
„ Нешко Мујовић	„ 40.-
„ Драгиша Кикојевић	„ 20.-
„ Антоније Кикојевић	„ 20.-
„ Неђељко Луковац	„ 1.-
„ Благоје Луковац	„ 1.-
„ Радован Томић	„ 40.-
„ Вуладин Луковац	„ 20.-
„ Новица Томић	„ 1.-
„ Миладин Луковац	„ 40.-
„ Радован М. Луковац	„ 20.-
„ Милија Томић	„ 50.-
„ Марко Луковац	„ 20.-
„ Ђетко Марковић	„ 20.-
„ Симеун Луковац	„ 40.-
„ Бориша Риковић	„ 1.-
„ Вукосав Риковић	„ 40.-
„ Милосав Риковић	„ 60.-
„ Миливоје Риковић	„ 1.-
„ Милинко Риковић	„ 1.-
„ Сава Томић	„ 1.-
„ Лука Луковац	„ 20.-
„ Милија Томић	„ 40.-
„ Панто Кикојевић	„ 40.-
„ Грујица Томић	„ 40.-
„ Атанаско Мујовић	„ 20.-

Пишу нам из Скадра: Од јаког земљотреса, који је назад три године много штете починио у Скадру, знатно су биле повријеђене и православне цркве и школе. Доброволни прилози који су том приликом добивени, утрошени су за поправку школе и цркве св. Александра Невског у вароши.

Али и поред ове цркве налази се недалеко од вароши још једна, чувена од старине, црква св. Николе на Казинама, која, како се прича, датира још од времена Душанова, а која је такође била од земљотреса јако оштећена. Немајући ипак материјалних средстава за поправку исте, морала се очекивати боља сходна прилика за то, премда је свако одуговлачење проузроковало већих штета у њој — иначе старој грађевини. Сад нам

се је та прилика указала тиме, што је Његово Краљевско Височанство узвишени Господар Црне Горе, благоизволио за пострадалу цркву св. Николе даровати помоћ, потребну за поправку исте.

Са задовољством јављајући да је рад око те цркве довршен и тако јако, добро и лијено израђен, да се и на даље и дуго у њој може служити св. литургија, сматрамо за особиту дужност и овом приликом изразити нашу дубоку захвалност узвишеном приложнику.

Скадрип.

ТЕЛЕГРАМИ

Ишл, 18. августа. Цар се потпуно опоравио и поћи ће у брзо у Будимпешту.

Карлсбад, 18. августа. Клемансо је оздравио. У суботу се враћа у Париз.

Букурешт, 18. августа. На савјет професора Нордена закључено је да се тешко обољели краљ Карол прегледа са Рентгеновим зрацима.

Петроград, 18. августа. Листови јављају, да се у Москви појавио први случај колере. Дотични болесник је допутовао из Кисловодског, у губернији Ставропол.

Беч, 19. августа. Министар народне привреде д-р Ебенхох поднио је своју оставку ушљед противног држања аграрних кругова према трговинском уговору са Србијом.

Букурешт, 19. августа. Здравље се је краљево осјетно поправило.

Берлин, 20. августа. Њемачка влада саопштила је владама сила потписница алгесираског уговора, да је она мишљења, да би с обзиром на новостворено стање у Мароку требало што прије припознати Мулеј Хафида за султана, јер би то било од користи за коначно умирење Марока.

Петроград, 20. августа. Цар и царица отпутовали су у фински залив.

Сарајево, 20. августа. Велики пожар уништио је пет кућа. Четири су особе изгореле, а више их је задобило тешких повреда. Узрок је пожару непознат.

Цариград, 21. авг. Приликом јучерашње свечаности примио је Султан многа честитања од великодостојника војних и грађанских, а пред Двором мусулмани и хришћани с музиком и заставама чинили су овације. Иза тога дошла је и депутација од 400 Крићана, којој је Султан с прозора захвалио на честитању.

Беч, 22. авг. Цар није уважао оставку министра привреде Ебенхоха, но му је изјавио жељу, да и даље води управу министарства које му је повјерено.

Беч, 22. авг. Надвојвода Франц Фердинанд полази сјутра у Меч, да на позив цара Вилхелма присуствује маневрима у Елзас-Лотрингији.

Салибург, 22. авг. Министри Ерентал и Титони стигли су овамо. Одмах по доласку Ерентал је посјетио Титонију и позвао га с породицом на објед.

Маријенбад, 23. авг. Краљ Едуард отпутовао је у Енглеску.

Карлсбад, 23. авг. Министар Др. Милован Миловановић имао је подужи разговор са руским министром Извољским.

Салибург, 23. авг. Данас су Титони и Ерентал имали састанак. Овај садашњи састанак нов је доказ узајамног политичког повјерења, на основу којег Италија и Аустро-Угарска у заједничком сагласју одређују своје држање у свим међународним питањима.

СПИСАК СТРАНАЦА

приспјелих на Цетиње од 16. до 23. августа 1908. год.

Гранд Хотел: Др. В. Алекић са супругом, љекар из Панчева; г-ђа А. Дамјановић, прив. из Ирига; г-ђа М. Контић с дјецом, прив. из Инђије; С. Шибалић,

новинар из Биограда; Др. Либерман, адвокат из Берлина; Е. Најман, инжењер из Забрза; Др. П. Фогел, судија из Дрездена; Б. Клони с госпођом, адвокат из Браиле; Ј. Петер, чиновник из Беча; М. Бурет, ђак из Кобленца; Х. Менер, савјетник из Њемачке; О. Менер, судија из Берлина; Др. Е. Гецел, лекар из Минхена; г-ђа Е. Вагнер, прив. из Бреславе; Т. Сомер, трговац из Беча; Др. В. Крзи-занкијевић, адвокат из Галиције; Л. Р. Перси, адвокат из Америке; К. Рајл, по-сједник из Прага; Ф. Захрадник, прив. из Прага; Ј. Дашчев, предсједник из Софије; П. Нонков, унив. проф. из Софије; Др. А. Шулице, судија из Дрездена; Л. Ламуш, франц. мајор из Солуна; С. Ко-вачевић, трговац из Трста; Г. Марцелис са кћерком, прив. из Ротердама; К. Риш с госпођом, прив. из Њемачке; Х. Тимер с госпођом, трговац из Рајхенберга; Г. Сирло, прив. из Париза; Ф. Фишер, суд-ски чиновник из Улма; П. Леман са го-спођом, трговац из Хамбурга; П. Миљу-ков, народни посланик из Петрограда; Х. Герхардт, инжењер из Париза; г-ђа Алје, прив. из Париза; Л. Жубер с го-спођом, сликар из Париза; Г. Донар с породицом, инжењер из Париза; Др. Руп-рехт, прив. из Хамбурга.

Хотел Рајнвајн: А. Гласновић, свеште-ник из Скадра; Р. Штут, трговац из Бе-ча; Е. Петшек, ђак из Аусига; В. Нотхор, ђак из Аусига; К. Петшек, ђак из Ауси-га; П. Рели, ђак из Беча; Р. Нотхор, док-тор из Прага; К. Марић, професор из Биограда.

Званични огласи

ШКОЛСКА ОБЈАВА

Ријешенјем г. министра просвјете и црквенијех послова од 24. јуна о. г. П. Бр. 1714. отвара се почет-ком ове 1908—9. школске године I-ви разред Богословско-Учитељске Школе на Цетињу, која ће имати четворогодишњи течај, те се ради знања и равнања ученика, који у поменуто школу ступити желе, као и ради знања и равнања њиховијех родитеља и старатеља, дају ова упутства:

у I-ви разред Богословско-Учи-тељске Школе примаће се ученици, који су свршили четврти разред гимназије и имају из тога разреда *свједоцбу првога реда* са најмање *врло добром* оцјеном из владања, а која свједоцба не смије бити ста-рија од године дана;

школска година почиње 1. сеп-тембра, а уписивање ће бити 28., 29. и 30. августа;

сви који мисле доћи у ову школу, треба да понесу са собом *крште-ницу, школску свједоцбу и лекарско увјерење о здрављу*;

сваки ученик без разлике, прије него се упише, мора *тачно* испу-нити *пријавни лист* са овим руб-рикама: разред; име и презиме; дан, мјесец и година рођења; до-мовина и мјесто рођења; име, за-нимање и мјесто становања оца, — ако га нема: мајке или стара-теља; које је народности и вјере; ужива ли стипендију или сталну помоћ, од кога и колико годишње; код кога станује, улица и број куће у којој живи; који је разред гим-назије свршио и гдје;

мимо одређенога рока за уписи-вање, ученик се може уписати само са лекарским увјерењем да је био болестан и са одобрењем министра просвјете;

сваки ученик при уписивању мора платити 5. круна уписнине;

приватисте не могу бити приу-штени у овај завод;

родитељи и старатељи треба да при намијештању своје дјече на ста-новање имају на уму, да их намије-штају код оних становаца, који се обвезу, да ће водити строг надзор над њима и озбиљно се о њима старати, и чији су станови чисти, сухи, свијетли и потавањени; гимнастику, војничке вјеџбе и хармонично појање и пјевање учи-ће сви ученици.

на уредност и тачност пазиће се са свом строгошћу; сви ученици мораће носити једна-ко црногорско одијело по пропису. *Цетиње*, 10. јула 1908. г.

Ректор Богослов.-Учит. Школе
Ж. Драговић.

ШКОЛСКИ ОГЛАС

Предавања у Држ. нижој Гим-назији у Подгорици почињу идуће 1908/9 шк. год. 1. септембра.

У први разред гимназије примају се они ученици, којима није мање од 10 ни више од 13 година, који су свршили IV. разреда основне школе најмање сврло добрим успје-хом и који уз то издрже пријамни испит. Сваки од ових ученика треба да донесе крштеницу, школ-ско свједочанство и испуњену при-јаву за упис, без чега се не може ни један примити, а тако се исто не може уписати ни преко другог, а уписује се само 27. и 28. августа од 7—11 пр. подне. Пријавни испи-ти из закона божијег, српског је-зика и рачуна одржаће се уписа-нима 29. и 30. августа од 8—12 пр. подне и од 2—6 посл. подне.

У остале разреде уписују се уче-ници 27. и 28. августа од 3—6 посл. подне.

Поправни и накнадни испити би-ће 31. августа од 8—12 пр. подне, и од 2—6 посл. подне.

Послије одређеног времена за уписивање неће се нико примити.

Сваки нови ученик, који буде примљен, треба да плати четири круне уписнине, а остали по пет.

Подгорица, 5. августа 1908.
3,3 **Управа Гимназије**

ШКОЛСКА ОБЈАВА

Предавања у Вел. Држав. Гимна-зији на Цетињу почињу наредне 1908/9. школске год. 1. септембра.

У први гимназ. разред примају се они ученици, којима није мање од 10 ни више од 13 година, који су свршили четири разреда основ-не школе, а да из појединијех пред-мета немају мању биљешку од до-бро, који уз то издрже пријемни испит. Сваки од ових ученика дужан је донијети крштеницу и свје-доцбу без чега се не може ни један примити, а тако исто не може се уписати преко другог. Уписивање се само 27., 28. и 29. августа од 8—12 прије подне, а послје под-не биће испит истијема од 2—6.

У II, III, IV, V, VI, и VII разред уписују се ученици 30. и 31. авгу-ста од 8—12 прије подне.

Поновни и накнадни испити биће 30. и 31. августа од 8—12 прије подне и од 2—6 послје подне.

Послије одређеног времена неће се нико уписати.

Сваки нови ученик, који буде примљен треба да плати четири круне уписнине, а сви остали уче-ници по пет круна.

Сваки ученик, прије него се упи-ше, треба да испуни „*пријаву*“, која се купује у овдашњој књижари.

Број 253. Из Гимназијске Управе,
7. августа 1908. Цетиње. 3,3

ОБЈАВА

Глиго Божовић, пушкар, из Подгорице, пошао је у иностранство назад седам година. У петој годи-ни јављао се својој фамилији из „*Etskout — Springfield Natal Ko-lony*“, у Африци, а у потоње двије године није о себи ником у својој домовини дао гласа, те се умоља-ва свако ко би ишта знао или мо-гао знати о реченом Глигу, да из-вијести ово министарство.

Број 4232/а. Из Канцеларије Књ. Министарства Иностраних Дјела, 31. јула 1908. год. Цетиње. 2,3

Службени огласи

ОГЛАС. — Јавна продаја непокретно-сти Луке Барова Капичића Угњанина из-вршиће се на дан 23. децембра ове го-дине у 2 сата после подне.

Види оглас у 44 броју Гласа Црно-горца од 1908. године.

Број 576—29—1908.

Брчели, 12. августа 1908. год.

Горњо-Црмнички Кап. Суд
Кап. Милош Вукмановић

Р. 47, Бр. 377, 1,1

Приватни огласи

БАРСКО ДРУШТВО

Распоред пловидбе поштанскијех и трговачкијех параброда по Скадарском језеру и Бојани.

Полазак: Поштански и трговачки па-раброди полазе сваки дан осим недеље у 10 сати прије подне из Скадра и тичу Вир—Плавницу: понедељником, сриједом и петком, а Плавницу—Вир; уторником, четвртком и суботом. Истог дана вра-ћају се у Скадар.

Сретање: На Виру с државном бар-ском дилижансом у доласку и поласку.

Полазак: Из Ријеке за Вир полази сваки дан осим недеље у 11 сати прије подне и истог дана враћа се на Ријеку.

Сретање: С парабродом, који полази из Вира за Плавницу и Скадар и то: понедељником, сриједом и петком, а уторником, четвртком и суботом с па-рабродом за Вир и Скадар. На Виру пак с државном барском дилижансом у до-ласку и поласку.

Сретање: На Плавници с приватнијем подгоричкијем омнибусом у доласку и поласку.

Полазак: Из Скадра за Обод и обра-тно сваког дана осим недеље.

За подробнија обавјештења треба се обратити односнијем друштвенијем аген-цијама.

Р. 156. Бр. 128. 17,36 **УПРАВА.**

Књижевни Оглас

Потписата Књижара, добила је право на пре-штампање и издање свију Дјела Њ. Кр. Висо-чанства Књаза Господара, од којих има на сво-ме стоваришту следећа, и то:

Балканска Царица	кр. 120
Потоњи Абесераж	140
Хајдана	140
Књаз Арванит	1—
Даље има на своје стоваришту ове књиге:	
Огледало Српско	3—
Јуначки Споменик	1—
Освета Косовска	2—
Словенска Слога	1—
Јунаштва Црногораца	1—
Српско Хајдуковање	—60
Четована и Медана	—60
Краљевић Марко	1—
Милош Обилић	1—
Пелагића Народ. Учитель биогрд. изд.	10—
Н. садско	5—
* К. Ненадовић. Карађорђе	5—
* А. Дима. 20 година после, у три књиге	12—
* А. Бургера. Царица Катарина, у 2 књ.	8—
* Вој. С. Поповић. Освојење Бара	2—
Освојење Никшића	2—
Рамо	2—

Напомена. Ко узме од једне врсте 4 књиге добија пету гратис, а од књига под знаком * добија трећу књигу гратис, или сортирано 20% попушта.

С поштовањем
Прва К. Цр. повл. Књижара
П. М. Калуђеровића

П. п. Бр. 275, 8,20

Оглас. Част ми је обзнанити пошто-ваној публици, да ћу у поне-ђељак 25 августа ове године отпочети рад по мојој специјалној професији за вађе-ње, пломбирање са платином, златом, цементом и порцеланом и намјештање нових и на коријен зуба, па и цијеле вилице.

Примам у кући г. кап. Никице Т. Мар-тиновића у катунској улици број 35, гор-њи бој, од 9—12 прије подне и од 2—6 послје подне.

Цетиње, 22. августа 1908. г.

С поштовањем
Дипломирани зубни лекар

Р. 75. бр. 384 1,1 **Ристо Куслеф**

НА ЗНАЊЕ

Свијема моје-ма пријатељи-ма и познаницима; да сам напустио мо-ју ханџијску радњу на Кокоте:

а, отворио сам под фирмом: „*Кафану и гостионицу Цетиње*“, на Цетињу, у Катунској улици број 35;

Молим све моје пријатеље и муштери-је односно познанике за већу посјету у мојој радњи; како из вароши Цетиња тако и из унутрашњости Црне Горе.

Цијена умјерена, услуга брза и госто-примна.

Цетиње, 20. августа 1908

С поштовањем
Митар Р. Пајовић пјешивац

Р. 83. Бр. 378. 1,3 **Гостионичар**

Продаја на мало и велико

Једина модерно уређена и снабђевена најразноврснијим артиклима јесте **КЊИЖАРА И ПАПИРНИЦА**

С. БРКИЋ И КОМП.

у ПОДГОРИЦИ

Продајемо најразноврснију хартију кан-целаријску, банкарску, трговачку, школ-ску, за приватну употребу, за госпође и господу, за упакивање, за зид (тапете), картона обичних, за визитне карте; ра-зноврсне коверте — у бојама, бијеле — на мало и велико.

Мастила — Леонардијевог — писаћег и копирајућег, лаписа, пера, пернице, писаљки, на мало и велико.

Најразноврсније артикле канцеларијског и школског прибора. **Јевтино и солидно.** Сви учбеници за основне школе, гим-назије.

Сваковрсних књига старијег, новијег, најновијег издања. **Повјереник Матице Српске.**

Послуга брза, експедиција тачна, цијене умјерене. Поручбине са стране, вршимо уз поузеће.

Велики избор дописних карата. Препоручујемо се поштованој публици. Подгорица.

С поштовањем
Књижара и Папирница
Р. 125, Бр. 360, 2,3 **С. Бркић и Комп.**

Продаја на мало и велико

ГЛАСОВИТИ РОМАН ИЗ ЕН-ГЛЕСКОГ ЖИВОТА

ЏЕК ТРБОСЕК

од Гвида Фелса може се у све-скама од 5 пара или цио у де-сет књига круна 10-30

ДОБИТИ ЈЕДИНО У

Књижари и Папирници
С. БРКИЋ И КОМП.
Р. 35, Бр. 371, а. 2,3 **Подгорица.**

СВЕ ВРСТИ

ШТАМБИЉА (МУХУРА)

од каучука или месинга уз врло повољне цијене даје израђивати.

Књижара и папирница
С. БРКИЋ И КОМП.
Р. 25, Бр. 371, б. 2,3 **Подгорица.**

КАТАЛОГ БЕСПЛАТНО

НА ЗНАЊЕ.

Потписати је о-држао лутрију за крст, израђени од камена и вучење је било на велики Госпођин-дан, 15. овог мјесеца, под надзор једног чиновника оп-штине цетињске.

Број добитка био је 1450., који је при-надао синчића Марка Зачиранина из Це-тиња, што овим чиним до знања прет-платницима поменуте лутрије.

Цетиње, 18. августа 1908.

Р. 55, Бр. 380. 1,1 **Машан Гвозденовић**

Објава.

Потписата са овим објављујем, да од данас сви моји бивши пуномоћници престају, а данас именујем г. Марка Андрића из Његуша са генерал-ним пуномоћијем да ме у будуће заступа у моим пословима.

Цетиње, 20/8 1908. год.

Јованка Вуичић
(из Котора.)

Р. 41. бр. 383. 1,1

За нашу радњу требамо једног

ШЕГРТА

Ступити може одмах.

Подгорица.

Књижара и Папирница
Р. 17, Бр. 356, 3,3 **С. Бркић и Комп.**

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше миле и незабо-рављене мајке

† Ђане С. Матановић

која послје тешког боловања пресели се у вјечност 11. тек. мјесеца ове годи-не. Сматрамо за најсветију дужност изја-вити доживотну благодарност свима, који нам писмено или усмено изјавише своје саучешће, као и онима, који лично спро-воду присуствовали.

Њеблић, 15. августа 1908.

Ожалошћене кћери: **Маре Ј. Среда-новић, Станија В. Пипер.**

Р. 62, Бр. 382, 1,1